

--Adil Bir Geçişin Finansmanı

Yapısal Değişimin Çevresel ve Sosyal Boyutları Nasıl Bağlanır?

Nick Robins

--.-----

İklim değişikliği, mevcut ve gelecek nesiller üzerindeki olumsuz etkilerinin öngörülen kapsamı ve süresi göz önüne alındığında, tartışmasız olarak tarihin en büyük adaletsizliklerinden biridir. İklim bozulması halihazırda milyarlarca insanın hayatına zarar veriyor ve bu etkiler, özellikle sıcaklık artışı 2'nin çok altında sınırlandırılmazsa, yüzyıllar boyunca yoğunlaşacak ve uzayacaktır. C ve ideal olarak 1.5-Paris Anlaşması'nın hedefi olan sanayi öncesi seviyelerin C üzerinde. İklim değişikliğinden en çok etkilenenlerin çoğu yoksulluk içinde yaşıyor ve iklim değişikliğinin nedenine en az katkıda bulunanlar. Bu nedenle Paris Anlaşması'nın hedeflerine ulaşmak ve mevcut ve gelecek nesilleri korumak temel küresel adalet meselesidir. Bundan da öte, iklim değişikliğine katkıda bulunan faaliyetler birçok başka adaletsizliğe yol açabilir, özellikle fosil yakıt yakımından kaynaklanan hava kirliliğinin muazzam sağlık etkileri ve ormansızlaşma ve sürdürülemez arazi kullanımından kaynaklanan savunmasız topluluklar üzerindeki etkiler. Papa Francis için, iklim acil durumuyla karşı karşıya kaldığımızda, 'yoksullara ve gelecek nesillere karşı acımasız bir adaletsizlik eyleminde bulunmaktan kaçınmak için buna göre harekete geçmeliyiz' (O'Kane, 2019).

Sonuç olarak, kapsayıcı ekonomik kalkınmanın sağlanması için iklime dayanıklı, net sıfır ekonomiye geçiş şarttır.

¹Bu bölüm, Adil Geçişe Yatırım girişiminin bulgularından yararlanmaktadır.

Grantham Araştırma Enstitüsü, bir dizi ortak organizasyonu da içerir. Yazar, bu bölümü bilgilendiren içgörülerini ve katkıları için özellikle aşağıdakilere teşekkür etmek ister: Sharan Burrow, Vonda Brunsting, William Irwin, Fiona Reynolds, Bettina Reinboth, James Rydge, Alison Tait, Sophia Tickell ve David Wood.

yirmi birinci yüzyılda. Ödül sadece iklim değişikliğinin insani zararını en aza indirmek değil, aynı zamanda kökleşmiş yoksulluk ve artan eşitsizlikle başa çıkacak şekilde geçişi tasarlamaktır. Bunu yapmak için, geçişin kendisi adil olmalı ve herkes için adil yollarla gerçekleştirilmelidir. 2015 Paris Anlaşması'nın hükümetlerin 'işgücünün adil bir şekilde geçişinin ve ulusal olarak tanımlanmış kalkınma önceliklerine uygun olarak insan onuruna yakışır iş ve kaliteli işler yaratılmasının zorunluluklarını dikkate alması' gerektiği bu bağlamdadır (Birleşmiş Milletler, 2015). Üç yıl sonra, 2018'deki COP24 BM iklim konferansında, elli üç ülke (Avrupa Birliği'nin tüm üyeleri dahil) sıfır karbonlu bir ekonomiye hızlı bir geçiş için kamu desteği oluşturmak amacıyla işçilerin ve toplulukların ihtiyaçlarını hesaba katma ihtiyacını kabul eden Adil Geçiş Bildirgesi'ni imzaladı.

Ancak adil geçiş artık yalnızca uluslararası iklim müzakerelerinin bir konusu değil. Geçişin işçiler ve tüketiciler için olumsuz sonuçlarına ilişkin korkular birçok ülkede siyasi gündemin en üst sıralarına yükseldi. 2017'de Başkan Trump'ın Paris Anlaşması'ndan çekilmek için verdiği birçok neden arasında, uyumun ABD'ye kömür endüstrisi de dahil olmak üzere milyonlarca işe mal olacağı iddiası da vardı. Almanya Çevre Bakanlığı tarafından yürütülen bir gerçek kontrolüne göre, Başkan Trump'ın iş kayıplarına ilişkin iddiaları 'şüpheli ve yanıltıcıydı' (Federal Çevre, Doğa Koruma ve Nükleer Güvenlik Bakanlığı, 2017). Kasım 2018'de Gilets Jaunes ('sarı yelek') protestoları, orta ve düşük gelirli tüketiciler üzerindeki etkisi nedeniyle iklim değişikliğiyle mücadele etmek için tasarlanan yakıt vergisi artışlarına yanıt olarak başladı.

Yine de adil geçiş, Greta Thunberg'in önderlik ettiği genç iklim grevcilerinin ve Extinction Rebellion hareketinin de temel talebidir. Atlantik'in her iki yakasında radikal bir Yeşil Yeni Düzen planlarının temel bir özelliğidir (Pettifor, 2019). Ayrıca, kurumsal yatırımcılar, ticari bankalar ve kalkınma bankaları ile politika yapımcılar ve düzenleyicilerin,

Geçişin çevresel ve sosyal boyutları. Gerçekten de, iklim değişikliğine verilen yanıtlar ile toplumsal sonuçlar arasındaki bağlantıları ilk kuranlardan biri AB'nin Yüksek Düzeyli Uzman Grubu'ydü (HLEG), son raporunda şunları savundu:

Sürdürülebilir finansın, 'adil bir geçiş' sağlamada ve yüksek karbonlu, kaynak yoğun ve kirletici sektörlerden uzaklaşmanın çalışanlar ve topluluklar için net faydalar üretmesini sağlamada oynayacağı önemli bir rol vardır. Bu, örneğin, savunmasız bölgelerde yatırım yapılabilir yeşil varlık boru hatları (mülk ve altyapı gibi) geliştirmek için yerel yetkililer, topluluklar ve diğerleriyle birlikte çalışarak başarılabilir.

(Avrupa Komisyonu, 2018)

Bu bölüm, finansal kurumların ve politika yapımcıların adil geçişi nasıl destekleyebileceğini araştırıyor. İlk olarak adil geçişin kapsamını belirliyor ve ardından farklı finansal aktörler için çıkarımlara bakıyor. 2020'lerde adil geçişi gerçeğe dönüştürmek için AB'nin sürdürülebilir finans stratejisi için temel öncelikleri belirleyerek sona eriyor.

----,- -----

İklim değişikliği ve eşitsizlik ikili krizlerinin tek bir kriz olarak yönetilmesi ve çözülmesi gerektiği giderek daha da belirginleşiyor. Bu, Paris Anlaşması'na dahil edilen ve net sıfır ve dayanıklı bir ekonomiye geçişte işçilerin ve toplulukların çıkarlarına saygı gösterilmesini sağlamak için dahil edilen adil geçişin gündemidir. Bu, mevcut ve gelecek nesillerin insan haklarını iklim ve çevre acil durumunun üstesinden gelmek için gereken eylemlerin merkezine koyan daha geniş iklim adaleti gündeminin bir parçası olarak uygundur. Adil bir geçiş olmadan, iklim eylemini hızlandırma çabaları durabilir veya potansiyellerinin gerisinde kalabilir.

Bu gündem, dünya çapında yüz milyonlarca vatandaşın tasarruflarını yöneten bankalar ve kurumsal yatırımcılar için temel öneme sahiptir. ESG faktörlerinin entegrasyonu, riski yönetmek için bankacılık ve yatırım sektörlerinde ana akıma sokulmaktadır.

müşteri talebine yanıt verin ve portföyleri toplumsal hedeflerle uyumlu hale getirin. Adil geçiş, iklim krizinin çevresel ve sosyal boyutları arasında bir bağ dokusu sağlar ve bu yapısal değişimin insan yönlerine ışık tutmaya yardımcı olur; bu yönler bugüne kadar iklim politikası ve finans sektörü yanıtlarında sıklıkla eksik kalmıştır. Örneğin, TCFD'nin açıklama önerileri, insan sermayesi oluşumu ve becerileri, çalışan katılımı, kurumsal yeniden yapılandırma ve işçi hakları gibi kurumsal stratejinin işyeri boyutları hakkında çok az şey içerir.

İyi yönetildiğinde, net sıfır geçişi yalnızca iklim bozulmasının muazzam insan ve ekonomik maliyetlerini hafifletmeye ve büyük ölçüde engellemeye yardımcı olmakla kalmayacak, aynı zamanda şimdi ve gelecekte net yeni işler ve sürdürülebilir, kapsayıcı büyüme de yaratabilir. Bu, önümüzdeki on yıllarda makul istihdamı ve gelişen toplulukları korumaya yardımcı olabilir. Sam Fankhauser, Friedel Sehlleier ve Nick Stern on yıl önce, 'İnovasyona dayalı yapısal değişimin önceki dönemleri bize bunun iş yaratma, üretkenlik iyileştirmeleri ve büyüme için güçlü bir motor olabileceğini öğretti,' diyerek şu sonuca vardılar: 'Bu kanıt doğruysa, iklim değişikliği uzun vadede yok ettiğinden çok daha fazla iş yaratma potansiyeline sahiptir' (Fankhauser vd., 2008; ayrıca bkz. Bowen, 2012). Daha yakın tarihli değerlendirmeler bunu doğruladı. OECD, 2017 İklim Yatırımı, Büyüme Yatırımı raporunda, iklim hasarını önleyen kesin bir geçiş paketinin 2050 yılına kadar G20 ekonomilerinde uzun vadeli çıktıyı ortalama %5 artırılabileceğini tahmin etti (OECD, 2017). Ancak bu faydalar otomatik olarak gerçekleşmeyecek. Yeni düşük karbonlu ekonomideki işlerin ve işçilerin, eski yüksek karbonlu endüstrilerdeki kadar iyi veya daha iyi çalışma koşullarına sahip olmasını sağlamak için politikalara ihtiyaç var.

Ancak kötü yönetilirse, ülkeler ve bölgeler yalnızca 'mahsur kalan varlıklar' değil, aynı zamanda Uluslararası Sendika Konfederasyonu Genel Sekreteri Sharan Burrow'un ifadesiyle 'mahsur kalan işçiler' ve 'mahsur kalan topluluklar' da görebilir (bkz. Burrow, 2017). Sendikalar adil bir geçiş çağrısında bulunan ilk kişiler arasındaydı:

çevresel yenilenmenin yanı sıra insana yakışır iş, sosyal katılım ve yoksulluğun ortadan kaldırılmasını da içerir. Terim, 1990'larda toksik kirliliğin üstesinden gelme zorluğuyla karşı karşıya kalan ABD kimya endüstrisinden kaynaklanmaktadır. O dönemde Çalışma Enstitüsü'nden Les Leopold (Sürdürülebilirlik ve Stratejik Uygulama için Çalışma Ağı, 2016) 'Adil geçişin temeli basit eşitlik ilkesidir' diye savundu. Dünyanın birçok yerinde sanayisizleşmenin geçmiş deneyimleri, etkilenen bölgelerdeki daha geniş refah ekosistemini anlamak için doğrudan istihdam etkilerinin ötesine bakmanın önemini vurgulamaktadır. Bunu yapmamak iklim ilerlemesini yavaşlatabilir veya hatta durdurabilirken ekonomik durgunluğa ve siyasi istikrarsızlığa katkıda bulunabilir.

Ekonomik ve iklim politikaları sıklıkla etkinlik, verimlilik ve eşitlik (adalet) olmak üzere üç ilkeye göre değerlendirilir. 'Etkili' derken, amaçlarına ulaşmalarını kastediyoruz. 'Verimlilik' derken, en uygun maliyetli şekilde uygulanmalarını kastediyoruz. 'Eşitlik' derken, maliyetlerin ve faydaların toplum genelinde adil bir şekilde paylaşılmasını kastediyoruz. Bu, hem geçişi şekillendirmek, böylece yeterince hizmet alamayan gruplara olumlu faydalar sağlamak (örneğin enerjiye erişimi genişleterek) hem de daha az varlıklı olanların politika maliyetlerinin orantısız bir payını üstlenmemesini sağlamak anlamına gelir (Stern, 2008). Küreselleşmiş bir dünyada, ülkelerin iklim politikalarının sınır ötesi etkisini de göz önünde bulundurmaları gerektiği anlamına gelir. Paris iklim değişikliği hedeflerine ulaşmak için gereken küresel ekonomik dönüşümün derinliği, hızı ve ölçeği, bu sorunların öngörülür bir şekilde ele alınması gerektiği anlamına gelir. Ancak son beş yıla kadar, iklim politikasının eşitlik boyutu çok geride kaldı.

Paris Anlaşması'na giden süreçte, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 2015 yılında, bu değişimin makroekonomik strateji, endüstriyel ve bölgesel politika ile istihdam, beceriler ve eğitim politikaları da dahil olmak üzere tüm hükümet politikaları yelpazesinde insan onuruna yakışır iş ve kaliteli işler hedeflerini nasıl destekleyebileceğini gösteren bir fikir birliği yönergeleri seti yayınladı; mali politika için özel yönergeler dahil edilmedi (ILO, 2015). ILO için adil geçiş, bu nedenle bütünsel bir yaklaşımı yansıtıyor:

bugün bulunduğumuz yerden tüm işlerin yeşil ve insan onuruna yakışır olduğu, yoksulluğun ortadan kaldırıldığı ve toplulukların gelişip dayanıklı olduğu bir geleceğe uzanan bir köprüdür. Daha kesin bir ifadeyle, sürdürülebilirliğe yönelik sistemsel ve bütünsel bir ekonomi yaklaşımıdır. Hem iş kayıplarının ve endüstrinin aşamalı olarak kaldırılmasının işçiler ve topluluklar üzerindeki etkisini azaltmaya yönelik önlemleri hem de yeni, yeşil ve insan onuruna yakışır işler, sektörler ve sağlıklı topluluklar üretmeye yönelik önlemleri içerir.

(Smith, 2017'de alıntılanmıştır).

Adil geçiş, işçilerin geçişten olumlu ve olumsuz olarak nasıl etkilendiği perspektifinden başlar. İş sayıları üzerindeki toplam etkileri değerlendirmek için çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bunlar Tablo 11.1'de özetlenmiştir: En son çalışmaların sonucu, geçişin iş yaratmada net bir artış sağlayacağıdır.

Ancak bu değerlendirmeler, düşük karbonlu işlerin kalitesiyle günümüzün mevcut işlerinin karşılaştırılması hakkında pek bir şey söylemiyor. Kritik olarak, iş kayıpları ve değişimin belirli yerlerde yoğunlaşması muhtemeldir, özellikle de enerji gibi kaynak yoğun sektörlerde. Ayrıca, adil geçişin kapsamı iş dünyasının ötesine uzanır. Topluluklar, ekonomik değişimin yerel işletmeler ve tedarik zincirleri üzerindeki dolaylı etkilerinden etkilenecektir. Örneğin, yenilenebilir enerji büyük fosil yakıtlı enerji santrallerinden daha merkezleştirilmiş olabilir. Tüketiciler ayrıca karbon fiyatları gibi iklim politikalarının dağıtımsal etkileriyle de karşı karşıyadır. Sonuç olarak, tüm vatandaşlar geçişin dağıtımsal ve prosedürel yönleri açısından etkilenmektedir.

Adil geçiş aynı zamanda temiz büyümeden kaynaklanan yukarı yönlü potansiyeli ele alan ve karbonsuzlaştırmanın aşağı yönlü risklerini yöneten bütünsel bir ekonomi gündemidir. Örneğin yenilenebilir enerji sektöründeki yeni 'yeşil işlerin' insana yakışır işler sunması ve ayrıca toplulukların insan haklarına saygı göstermesi önemlidir. Ayrıca, birçok kişi iklim değişikliğinin fiziksel şoklarına karşı dayanıklılığın da adil geçiş gündemine dahil edilmesi gerektiğini savunuyor. Bu, özellikle dünyanın bir milyarlık nüfusunun çoğunun yaşadığı gelişmekte olan ülkeler için önemlidir.

Tablo 11.1 *Geçişin istihdam üzerindeki etkileri: temel bulgular*

Küresel Değerlendirmeler	Bölge/ Ülke/ Sektör	Düşük Karbonlu Geçiş Politikaları	İstihdam Değiştirmek
Şato ve diğerleri, (2011)	OECD ülkeler	Sadece ile geçiş politikaları	- 2030 yılında %0,32
Şato ve diğerleri, (2011)	OECD ülkeler	Adil bir geçiş yok politikalar	- 2030 yılında %2,00
IRENA (2019)	Küresel/ enerji sektörü	Enerji geçişi yalnızca politikalar	+ 2.00% 2050'de
Yeni İklim Ekonomi (2018)	Küresel	Karbon fiyatlandırması ve sektör politikaları sadece	65 milyon ek düşük- karbon işleri, 37 milyon net 2030'a kadar ek
AB (2018)	AB	Politikalar tutarlı 2 ile-C (1,5)-C yol – gelirlerle karbon fiyatı azaltmak için kullanılır vergiler	1.3'e kadar (2.1) milyon yeni iş ile karşılaştırıldığında 2050 yılına kadar temel seviye. 0,6% (0,9%) toplamda artış istihdam ile karşılaştırıldığında 2050'de temel çizgi
Şato ve diğerleri, (2018)	OECD ve OECD dışı	Politikalar tutarlı 2 ile-C (1,5)-C yol	%0,3 (0,8%) işlerin yeniden tahsis (işlerin toplamı yaratıldı ve (yıkıldı) ile karşılaştırıldığında %20 geçmiş yeniden tahsis oranları OECD genelinde ülkeler
ILO (2018)	Küresel/ enerji, ulaşım ve yapı sektörler	Enerji ile ilgili başarmak için politikalar 2-C yolu	24 milyon ek işler, 18 milyon net ek olarak, 2030 yılına kadar

--- ---- -----

tarım işçileri yaşıyor. Artan ısı stresine ve doğal afetlere karşı dayanıklılığı artıracak önlemler alınmadığı takdirde gelir, sağlık ve üretkenlik düşecektir. Tablo 11.2 bu iç içe geçmiş ilişkileri ortaya koymaktadır. Politika yapıcılar ve finans kuruluşları yatırımcıların bu boyutların hepsini göz önünde bulundurması gerekecektir.

Bu adil geçiş boyutları yeni değil: ekonomi her zaman geçiş halindedir. İklim geçişinde dikkat çekici olan şey, büyük ölçüde politika odaklı olması ve dolayısıyla haklı olarak halkın katılımına açık olması ve ayrıca İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yeniden yapılanma çabalarından bu yana görülmemiş bir ölçekte olmasıdır. Halkın kabulünü sağlamanın ve iklim eylemini hızlandırmanın yollarından biri, kapsayıcı olmasını sağlamaktır. Bu, hiç kimsenin geride kalmaması için dağıtımsal sonuçların hesaba katılması anlamına gelir.

Son olarak, iklim değişikliğiyle ilgili geçişin, özellikle dijital devrim ve yapay zekanın (AI) yükselişi olmak üzere, halihazırda devam eden diğer birçok geçişten yalnızca biri olduğunu kabul etmek önemlidir. İklim politikası etkileriyle ilgili adil geçişin, aynı anda diğer yıkıcı ekonomik geçişleri de dikkate alması ve doğal sistemlerin karşı karşıya olduğu daha geniş çevresel acil durumu kabul etmesi gerekir. Nick Stern'in belirttiği gibi:

Adil geçişi, kapsayıcı, sürdürülebilir büyümenin yeni hikayesinin bir parçası olarak görmeliyiz. Bu, güçlü inovasyon ve büyümeye sahip ve yoksulluğun etkili ve kalıcı bir şekilde üstesinden gelebilen oldukça çekici bir ekonomik modeldir. Ancak, değişim sürecini çok daha iyi yollarla yönetmemizi gerektirir... Teknolojiler, ekonomik yapılar, şehirler ve uluslararası iş bölümü dahil olmak üzere çoğul geçişler için örgütlenmemiz gerekir. Ve iklim değişikliğinin aciliyetine yanıt vereceksek, karar alma hızını artırmalıyız.

Emisyon azaltımının ve sürdürülebilir büyüme politikalarının sosyo-ekonomik boyutlarının yeterince dikkate alınmaması, geçişin hızını şimdiden engelliyor. Bu, iklim karşıtı eylem politikacılarının kısmen iktidara geldiği sandıkta yansıtılıyor

Tablo 11.2 *Adil geçişin kapsamının belirlenmesi: ilk çizimler*

	İşçiler	Topluluklar	Tüketiciler	Vatandaşlar
Yüksek-maruziyet, yüksek-karbon sektörler	Sorumluluğun sağlanması karbonsuzlaştırma fosil yakıt enerji sektörü, ulaştırma, sanayi vb.	Cevap vermek taşma etkileri endüstriyel topluluklar. Bölgesel canlandırma ekonomiler.	Sanayileşmiş ülkelerde enerji yoksulluğuyla mücadele ülkeler; sağlanması karbonada adalet Fiyatlandırma.	Yönetmek dağıtım ve fosil yakıtların aşamalı olarak kaldırılmasına ilişkin katılımcı konular (örneğin, haksız yere (değişikliklerden etkilenen veya karar alma süreçlerinden dışlanan).
Sıfır-karbon, yeşil sektörler	İyi yeşil sunmak yenilenebilir enerji sektöründeki işler, Bina verimliliği, elektrikli araçlar ve tedarik zincirleri (örneğin yerel işler, cinsiyet boyutu).	Güçlü bir faaliyet lisansı oluşturmak, güçlendirmek Topluluk hakları (örn. etrafındaki arazi hakları (yenilenebilir enerji)).	Evrensel teslimat sürdürülebilir erişim enerji, teşvik prosumerler ve vatandaşlar yatırımcılar.	Yönetmek dağıtım ve %100 sıfır karbonlu enerjinin katılımcı sorunları (örneğin, (yararlanıcılar).
Dayanıklılık	Çalışanların güvenliğini sağlamak ısı stresine ve diğer fiziksel etkilere karşı dayanıklıdır iklimin etkileri refahı, gelirleri ve verimlilik.	Toplulukların güvence altına alınması dayanıklılık planlarına sahip olun, ağaçlar, yeşil dahil alan, yeterli yapı kodları, afet kurtarma planları vb.	Hanehalklarının güvence altına alınması uygun fiyatlı soğutmaya erişim sağlamak, aşırı ısınma/ısı stresi.	Tüm vatandaşların dayanıklılık konusunda söz sahibi olması önlemler, sağlanması planlama sadece merkezi yönetim tarafından yönetilmiyor hükümetler ve/veya çıkar grupları.

Kaynak:Robins ve Rydge (2019).

savunmasız işçileri ve toplulukları değişimden koruma iddiası temelinde. İngiltere İklim Değişikliği Komitesi'nin (2019) sözleriyle, 'net sıfır emisyonu geçişin istihdam ve yaşam maliyeti üzerindeki etkisi ele alınıp yönetilmezse ve en çok etkilenenler tartışmaya dahil edilmese, değişime karşı direnç olma riski önemli ölçüde yüksektir ve bu da geçişin durmasına yol açabilir'. Komite, geçişin 'adil ve adil olarak algılanmasının' kritik öneme sahip olduğu sonucuna vardı ve İngiltere hükümetinin adil bir geçişi sağlamak için bir strateji benimsemesini önerdi.

Adil geçiş gündemine ilişkin bu hızlı bakış, harekete geçmek için bazı yol gösterici ilkeler çıkarmamızı sağlıyor.

*Beklenti:*Geçişin ekonomi genelindeki etkilerinin dikkatli değerlendirme ve senaryo planlamasıyla öngörülmesi gerekir, böylece etkiler önceden belirlenerek ayarlama yapılabilir. Hazırlanmak için ne kadar çok zaman varsa, geçişin adil olma olasılığı o kadar yüksek olur ve çalışanlar ve topluluklar için o kadar az yıkıcı olur.

*Güçlendirme:*Geçiş şekillendiren karar alma süreçlerine aktif olarak katılabilmeleri için birçok paydaşın güçlendirilmesi gerekecek; bu kararların, ister iş yerinde, ister topluluklarda, isterse yerel ve ulusal politika süreçlerinde olsun, cinsiyet, etnik grup, yaş veya gelir açısından herkese açık olduğundan emin olunması gerekecek.

*Yetenekler:*İklim ekonomisi yeni beceri ve yetenek setleri içerecek ve bireyleri geçişte başarılı olmak için gereken teknik ve diğer uzmanlıklarla donatmak için özel bir çaba gerekiyor. Bu, işletmeler, sendikalar ve yatırımcıların yanı sıra hükümet tarafından insan sermayesi oluşumuna yönelik yeni yaklaşımları içeriyor.

*Yer:*Geçişin derin mekansal ve yer temelli boyutları olacak ve toplumsal refahın bozulma dönemlerinde desteklenmesine yardımcı olabilecek yerel üniversiteler, kamu kurumları, kamu hizmetleri ve finans kurumları gibi temel kurumların geliştirilmesini gerektirecektir. *Yatırım:*Adil geçiş, kamu ve özel sektörden yatırım gerektirecektir; özellikle hükümetin mali desteği, kalkınma bankalarının sabırlı sermayesi, ticari bankaların hedefli kredileri ve kurumsal yatırımcıların güçlü yönetimi gerekecektir.

Bir sonraki bölümde bu finansal boyuta daha detaylı bakacağız.

Yeşil ve sürdürülebilir finansı destekleme eylemleri bugüne kadar büyük ölçüde çevresel boyuta odaklanmış, iklim riskleri ve düşük karbonlu yatırım fırsatları gibi konuları ele almıştır. Adil geçişi ele almak için finansal stratejilerin tüm ESG faktörlerini içermesi gerekir. Bugüne kadar yatırımcılar, bankalar ve finansal politika yapıcılar iklim değişikliğinin sosyal sonuçlarına yeterince dikkat etmemiştir. Bir anlamda, bu çabaların istenmeyen bir şekilde bölünmesinden kaynaklanıyor olabilir. İklim değişikliği açıkça bir çevresel sorundur; ancak geçiş öyle değildir. Aksine, finansal sistemden benzer şekilde bütünlük bir yanıt gerektiren yapısal ekonomik, teknolojik ve toplumsal değişim sürecidir.

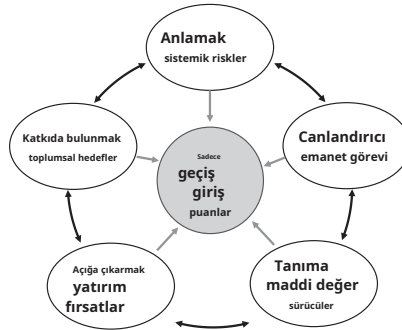
Bu zorluğa ilk yanıt verenler kurumsal yatırımcılar oldu. Şubat 2018'de başlatılan *Adil Bir Geçişe Yatırım Yapmak* Girişim, kurumsal yatırımcıların iklim değişikliği konusundaki eylemlerini kapsayıcı kalkınma yollarıyla ilişkilendirmede oynayabilecekleri rolü belirlemek için çalışmaktadır. Girişim, London School of Economics and Political Science (LSE) bünyesindeki Grantham İklim Değişikliği ve Çevre Araştırma Enstitüsü ve Harvard Kennedy School'daki Sorumlu Yatırım Girişimi tarafından yönetilmekte olup, Sorumlu Yatırım İlkeleri (PRI) ve Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) ile iş birliği içinde çalışmaktadır. Girişim, yatırımcı eylemi için küresel bir rehber hazırladı ve yönetimi altındaki varlıklarda 10 trilyon ABD dolarından fazla olan 150'den fazla kurum, adil geçiş hakkında bir yatırımcı beyanı imzaladı (PRI, 2019). Ayrıca, Eylül 2019'da yayınlanan İklim Değişikliği Konusunda Hükümetlere Yönelik Son Küresel Yatırımcı Beyanı da adil bir geçişe olan ihtiyacı vurguladı. Bu açıklamada, varlıkları 35 trilyon ABD dolarından fazla olan 515 yatırımcı, Paris Anlaşması'nın tam olarak uygulanması çağrısında bulundu. "Daha temiz enerji kaynaklarına erişimin faydalarının herkes tarafından paylaşılmasının önemli olacağını ve

'Geçişten etkilenen işçiler ve topluluklar desteklenmektedir' (Yatırımcı Gündemi, 2019).

11.3.1 Stratejik Motivasyonlar

Emanetçiler olarak yatırımcılar, varlıkların yöneticileri, sermaye tahsisçileri ve kamu politikasında etkili sesler olarak adil bir geçişin sağlanmasına önemli bir katkıda bulunabilirler. Yatırımcılar için adil geçiş, iklim eylemini kapsayıcı bir ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ihtiyacıyla ilişkilendirmek için bir çerçeve sağlar. Yatırımcı eylemi için gerekçe, Şekil 11.1'de belirtilen beş stratejik motivasyona dayanmaktadır.

Ben. *Sistemik risklere ilişkin anlayışın genişletilmesi*: İklim değişikliği, yatırımcılar tarafından küresel ekonomi için sistemik bir risk olarak iyi anlaşıyor ve finansal sistemin uzun vadeli getiri sağlama yeteneğini zayıflatıyor. Yatırımcılar arasında ayrıca sosyal eşitsizliğin oluşturduğu sistemik risk konusunda endişelenmeleri gerektiği giderek daha fazla fark ediliyor (Wood, 2016). Adil geçişin gündeme getirdiği sistemik endişelerden biri, sosyal boyutu hesaba katmamanın iklim politikasını geciktirme, sulandırma veya terk etme baskılarına yol açacağıdır. Bu, düşük karbonlu bir ekonomiye geçişi daha az olası hale getirecek ve böylece yatırımcıları artan iklim maliyetleri nedeniyle riske atacaktır. Bir diğer sistemik endişe ise geçişin kısmi ve optimum olmayan bir şekilde ilerleyebilmesi, yüksek sosyal maliyetle elde edilebilmesi, potansiyel olarak eşitsizliği derinleştirebilmesi ve mali yükü artırarak ekonomik büyümenin sürdürülebilirliğine zarar verebilmesidir.

----- -Yatırımcıların adil geçiş konusunda harekete geçme nedenleri
Kaynak:Robins ve diğerleri (2018).

ii. *Emanet görevini yeniden canlandırmak*: Adil geçiş, iklim değişikliği konusunda eylem için temel emanet davasını sosyal boyutu da kapsayacak şekilde genişletir. Emanetçilerin, tasarruf sahiplerinin ve yararlanıcıların hem çevresel hem de sosyal geçiş boyutlarıyla ilgili çıkarlarını ve sürdürülebilirlik tercihlerini anlamaları ve dikkate almaları gerekecektir. Belirli kurumsal, sektör veya coğrafi bazlı fonlardaki yararlanıcıların adil bir geçiş talep etmek için ek nedenleri olabilir. Örneğin, yararlanıcıların, yüksek karbonlu iş modellerine ve varlık tahsisine güvenerek ödeme gücünün sorgulandığı 'mahrum emeklilik'lerde olmayacaklarına dair güvenceye ihtiyaçları olabilir.

iii. *Maddi değer sürücülerinin tanınması*: Stratejik seviyeden portföy seviyesine geçerken, adil geçiş yatırımcılar için ESG faktörlerinin silolanmış bir analizinin uzun vadeli performansın tam bir resmini oluşturmasının muhtemel olmadığını vurgular. Yatırımcılar için, teknolojilerde, iş modellerinde ve piyasa talebinde dönüşümsel bir değişim zamanında, sahip oldukları varlıkların insan sermayesi yönetimi için etkili sistemler işletmesi esas olacaktır. Bugüne kadar, insan sermayesi yönetimi iklim değişikliğine yönelik çoğu işletme tepkisinde yoktu. Şirketlerin geçişi yönetme şekli, daha geniş toplulukta faaliyet göstermelerine yönelik sosyal lisansları üzerinde de önemli etkilere sahip olacaktır. Çalışanlarla ve topluluklarla etkileşime girmeyen veya onların görüşlerini dikkate almayan şirketler operasyonel, tüketici, müşteri ve düzenleyici sonuçlarla karşı karşıya kalır. Tersine, bunu iyi yöneten şirketler daha iyi itibarların yanı sıra azaltılmış işlem maliyetlerinden de faydalanabilir.

iv. *Yatırım fırsatlarının ortaya çıkarılması*: Adil geçiş, yatırımcıların yeni yatırım fırsatlarını tespit edebilecekleri ve çevresel ve sosyal hedefleri birbirine bağlayan yatırım ürünleri geliştirebilecekleri bir bakış açısı sağlıyor. Yatırımcılar, sosyal bir boyut ekleyerek, geçişin geleneksel yatırım manzarasını nasıl bozduğunu daha iyi anlayabilirler. Örneğin, merkezi olmayan yenilenebilir enerjiye geçiş, enerji sistemine yapısal değişiklikler getiriyor ve topluluk katılımı ve sahipliği için daha büyük bir rol oynuyor.

fiil. *Toplumsal hedeflere katkıda bulunmak*: Yatırımcıların adil geçişi kendi yararlanıcıları, portföyleri ve sistemsel riskleriyle ilgili olarak yönetmeleri açıkça gereklidir. Ancak aynı zamanda sosyal aktörlerdir ve adil geçiş, özellikle Paris Anlaşması ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG'ler) olmak üzere toplumsal hedeflere katkıda bulunmak için bir çerçeve sağlar. Gerçekten de,

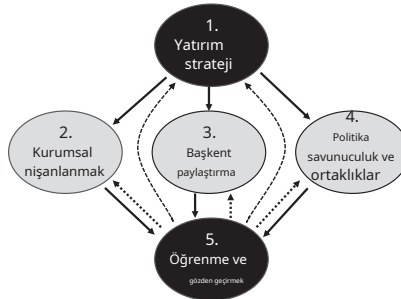
Adil geçiş, iklim değişikliği hedefleri (SDG 13) ve insana yakışır iş hedefleri (SDG 8) başta olmak üzere farklı SDG'leri bir araya getiren bağlayıcı dokuyu sağlar ve diğer SDG'lerin bu süreci nasıl desteklediğini gösterir.

11.3.2 Eylem Alanları

Bu stratejik motivasyonlara dayanarak, yatırımcıların adil geçiş temel işletme uygulamalarının bir parçası haline getirebilecekleri beş eylem alanı bulunmaktadır. İyi haber şu ki, yatırımcıların iklim değişikliğinin sosyal boyutunu ele almak için tekerleği yeniden icat etmelerine gerek yoktur. Şekil 11.2'de belirtilen, halihazırda mevcut olan bir dizi iyi test edilmiş yatırımcı yaklaşımı vardır.

A. Yatırım stratejisi: Giderek artan sayıda yatırımcı, sorumlu yatırım ve iklim değişikliği stratejilerini adil geçiş odaklanmayı içerecek şekilde genişletti. Örneğin, 2018'de İtalyan sigorta şirketi Generali, yeşil varlıkları artırma ve kömürden çekilme hedeflerini içeren iklim stratejisini yayınladı. Ayrıca, paydaş diyaloguna dair bir taahhütte bulunarak şunları söyledi: 'Ekonominin ve istihdamın büyük ölçüde kömür sektörüne bağlı olduğu ülkelerde, Generali, çevresel etkileri azaltma planlarını, düşük çevresel etkiye sahip faaliyetlere geçiş stratejisini ve toplumu ve vatandaşları korumak için öngörülen önlemleri izleyerek, ihracçıları, müşterileri ve diğer paydaşları diyalog yoluyla dahil edecektir' (Generali, 2018).

B. Kurumsal katılım: Yatırımcılar, sahip oldukları işletmeler ve varlıklarla olan toplu etkileşimlerini önemli ölçüde artırarak,

----- --Adil geçişte yatırımcı eylemine ilişkin öncelikler

Kaynak:Robins ve diğerleri (2018).

Paris Anlaşması ile uyum. Adil geçiş artık bu katılım stratejisinin doğal bir uzantısı olarak ortaya çıkıyor, özellikle inşaat, enerji, endüstriyel ve ulaştırma sektörlerinde. Bu katılımın amacı, şirketlerin iklim stratejilerinin bir parçası olarak yüksek sosyal standartlar getirmesini sağlamaktır (işçi hakları, beceriler ve eğitim, toplum refahı dahil). Bu standartlar yalnızca işletmelerin benimsemesi gereken doğru politikalar değil, aynı zamanda yıkıcı bir geçiş süreci sırasında dayanıklılığı güçlendiren akıllı bir yaklaşım olabilir.

C.*Sermaye tahsisi*:Yatırımcılar ayrıca sermaye tahsislerini, özellikle yerel stratejiler aracılığıyla, adil geçişle uyumlu belirli varlıklara kaydırabilirler. Ancak şu anda yatırımcılar, adil geçişin hedeflerini karşılayan yetersiz varlık arzıyla karşı karşıyadır. Günümüzün politika ve piyasa çerçeveleri, hem adil bir geçiş yönlendiren hem de yatırımcıların risk-getiri gereksinimlerini karşılayan yeterli öz sermaye ve borç tabanlı varlıkların geliştirilmesini hala ödüllendirmiyor. Adil bir geçiş destekleyebilecek varlıklara sermaye akışını ölçeklendirmek için daha fazla eylem için iki alan öne çıkıyor. Birincisi, yeşil tahvil piyasasını yerel, kurumsal ve halka açık ihraççılar için sosyal kriterleri ele alacak şekilde genişletmek. İkincisi, geçiş destekleyen ve sosyal katılımı sağlayan halka açık olmayan varlıklara sermaye yönlendirmek için etki yatırımına olan artan ilgiyi harekete geçirmek.

D.*Politika savunuculuğu ve ortaklıklar*:İklim krizinin kökeninde piyasa ve politika başarısızlıkları yatmaktadır. Bu başarısızlıklar politika reformuyla düzeltilmelidir; politikanın ayrıca, Yeşil Yeni Düzen'in destekçileri tarafından önerildiği gibi, sermayeyi stratejik kamu mallarına yönlendiren yeni piyasalar yaratması da gerekmektedir. Ek olarak, politika reformu iklim değişikliğinin sosyal boyutlarını ele almak için de eşit derecede önemlidir, çünkü adil geçiş genellikle kamu otoriteleri tarafından en iyi şekilde ele alınan karar alma modelleri ve dağıtım sorularında değişiklikler içerir. Yatırımcılar iklim politikasında aktif katılımcılar olmuştur ve adil geçiş yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde yapıcı diyalog ve ortaklık için yeni bir alandır.

ve. *Öğrenme ve tekrar*:Adil geçiş, yatırımcılar için iklim değişikliği gündeminin hala nispeten yeni bir boyutu olduğundan, yatırımcıların adil geçiş için etkili izleme, değerlendirme ve sonuçların paylaşılmasıyla ölçekte deney yapma kapasitesi oluşturmaları gerekecektir. Bu, geçişten etkilenen kilit paydaşları dinlemenin, onlardan öğrenmenin ve onlarla ortaklık kurmanın etkili yollarını oluşturmak anlamına gelir. Yatırımcı faaliyetlerinin sonuçları, TCFD gibi çerçeveler kullanılarak raporlamalarına da dahil edilebilir.

Yatırım topluluğunun ötesinde, kamu sektörü kuruluşlarının da adil bir geçişin finansmanında oynayacakları önemli bir rol vardır. Risk aralı getirileri en üst düzeye çıkarmayı hedeflemeyen sabırlı, uzun vadeli sermaye sağlayabilirler. Liderliğe bir örnek, iklim değişikliği stratejisinin üç temel direğinden biri olarak adil geçişi net sıfır ve dayanıklılık taahhüdünün yanı sıra dahil eden İngiltere'nin kalkınma finans kuruluşu CDC'den geliyor (CDC, 2020). CDC'nin Hindistan'daki yeni yenilenebilir enerji şirketi Ayana, bunun pratikte ne anlama geldiğine dair bir fikir veriyor. Ayana yatırımının bir parçası olarak CDC, güneş enerjisi sektöründe genişlemeyi engelleyebilecek büyük bir beceri açığı tespit etti. Bunun üstesinden gelmeye yardımcı olmak için Ayana, İngiltere Uluslararası Kalkınma Bakanlığı ve SEWA Bharat (Tüm Hindistan Serbest Meslek Sahibi Kadınlar Derneği Federasyonu) ile ortaklık kurarak yerel topluluğu eğitiyor; özellikle de yeşil iş piyasasına girerken erkeklerden daha fazla zorlukla karşılaşan kadınlara odaklanıyor (Ayana, 2019).

2019'un sonlarında çalışmaya başlayan yeni Avrupa Komisyonu, dönüşümsel bir Yeşil Mutabakat'ı önümüzdeki beş yıl için stratejik programının merkezine koydu. Komisyon Başkanı Ursula Von Der Leyen'in sözleriyle, 'herkes için adil bir geçiş sağlayacağız' ve yeni bir Adil Geçiş Fonu aracılığıyla 'en çok etkilenen insanları ve bölgeleri destekleyeceğiz'.

Bu yeni fon önemli bir katalizör rolü oynayabilir, ancak Avrupa'nın Sürdürülebilir Büyüme Finansmanı Eylem Planı'nın bir sonraki aşamasının bir bileşeni olarak görülmesi gerekiyor. Plan, özellikle sürdürülebilir finans için temel politika ve düzenleyici mimariyi (örneğin taksonomi) tanıtmak açısından çok kısa bir sürede çok şey başardı. Bir sonraki aşama için bir öncelik, bu çerçevelerin AB genelinde ve ötesinde sermaye akışlarında gerçek değişikliklere yol açmasını sağlamak, böylece finansmanın kapsayıcı bir ekonomi sağlayan yollarla çevresel hedeflerle hızla uyumlu hale gelmesini sağlamaktır. Bunu yapmak için, aşağıdaki dört eylem Avrupa'nın Yeşil Mutabakatının adil bir geçişi finanse etmesini sağlamaya yardımcı olabilir.

Ben. Yeşil Mutabakat Stratejisi – değerlendirme ve standartlar: Adil geçişin Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın temel bir parçası haline gelmesini sağlamak için AB'nin ekolojik geçişin hem olumlu hem de olumsuz olası etkilerini öngörmek için güçlü bir değerlendirme yeteneğine ihtiyacı olacak. Bunun enerji sektörünün ötesine geçip tüm ekonomiye bakması ve nicel olanın ötesine, eş faydalar, işyeri koşulları, refah ve mekansal etkiler açısından nitel olana uzanması gerekiyor. Ayrıca, AB'nin Sürdürülebilir Finans Taksonomisi'ni adil geçiş için güçlü bir araç haline getirmek için daha fazla çalışmaya ihtiyaç var. Şu anda odak noktası çevresel hedefler ve asgari sosyal standartlara uyulması şartı var. Komisyon, finans kuruluşları ve sivil toplumla birlikte çalışarak, bankalar ve yatırımcılar tarafından ESG analizlerinde taksonominin yanında kullanılacak adil bir geçiş sağlamak için endüstriyel uygulama konusunda genel kabul görmüş bir beklentiler kümesi geliştirebilir.

ii. *Yatırım Planı – kamu, özel, yerel:* Komisyon, Sürdürülebilir Avrupa Yatırım Planı'nı uygulamaya koymayı taahhüt etti ve €Önümüzdeki on yılda 1 trilyon. Başarının anahtarı, hükümetten hibe fonu, kalkınma bankalarından (örneğin EIB) sabırlı sermaye ve ticari bankalardan ve kurumsal yatırımcılardan özel fonlamanın farklı karışımlarını adil bir geçiş için akışları ölçeklendirmek üzere yapılandırmak olacaktır. Bunun ekonominin tüm sektörlerini kapsaması ve olumlu sosyal etkilerin yaratılmasını sağlayacak şekilde tasarlanması gerekecektir. Örneğin, Avrupa'nın yaklaşık 300 milyon konut, kamu ve ticari binasının hepsinin karbon nötr bir dünya için yeniden donatılması gerekecek ve bu da

uzun süredir devam eden yakıt yoksulluğu, yetersiz sosyal konut arzı ve evsizlik sorunlarını aynı anda sonlandırın. Avrupa'nın üye devletlerinin çoğu, adil geçiş için gereken temel kurumları oluşturmak için yararlanılabilecek güçlü yerel ve bölgesel düzeyde finansman geleneklerine sahiptir.

iii. *Finansal Sistem – yenilik ve seferberlik*: Yeşil Mutabakat'ı gerçekleştirmek, uzun vadeli sürdürülebilir kalkınmanın toplumsal göreviyle tam olarak meşgul olan yenilenmiş bir finansal sistem gerektirecektir. Açıklamayı ve risk yönetimini iyileştirmek için pragmatik, artımlı önlemlerin, sermayeyi gereken ölçek ve hızda yeniden tahsis etmek için daha sistemik müdahalelerle desteklenmesi gerekecektir. Mali liderlik, özellikle düşük maliyetli kamu finansmanını altyapı, inovasyon ve katılıma yönelik üretkenliği artıran yatırımlara yönlendirmek için kritik öneme sahip olacaktır. Burada Avrupa, yeşil egemen tahvil ihraçlarının hızını artırabilir, kapsamı tamamen çevresel hedeflerden sosyal hedefleri (dezavantajlı bölgelerde beceri geliştirme ve işletme geliştirme gibi) içerecek şekilde genişletebilir. Bu yeni 'adil geçiş' egemen tahvil ihraç dalgası, Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) varlık satın alma ve bilanço yönetimi programlarıyla da koordine edilmeli, böylece elindekiler giderek AB'nin uzun vadeli iklim hedefleriyle uyumlu hale getirilmelidir.

iv. *Uluslararası – liderlik, hırs, dönüşümsel işlemler*: AB, merkez bankalarının çalışmaları da dahil olmak üzere sürdürülebilir finans gündeminin birçok yönünde halihazırda liderlik rolü üstleniyor. Finansal Sistemi Yeşillendirme Ağı ve maliye bakanlıkları, yeni Sürdürülebilir Finans için Uluslararası Platform aracılığıyla. Jeopolitik olarak, adil geçiş için finansmanı yönlendirmek için etkili önlemler, AB ile kilit gelişmekte olan ve gelişmekte olan ekonomiler arasında önemli güven artırıcı önlemler haline gelebilir. Bu, daha iddialı ulusal iklim stratejileri için temel oluşturmaya yardımcı olabilir. Bunun bir parçası olarak, AB, üye devletleriyle birlikte 'gibi dönüşümsel finansman paketlerini desteklemenin yollarını belirleyebilir. *Adil Geçiş İşlemi*' Güney Afrika Devlet Başkanı Cyril Ramaphosa tarafından duyurulan, ülkenin sorunlu kömür varlıklarını azaltacak, yenilenebilir enerji kaynaklarını artıracak ve etkilenen işçiler ve topluluklar için doğru şeyi yapacak bir plan (Ramaphosa, 2019).

Adil geçiş, sürdürülebilir finans için nispeten yeni bir önceliktir. Ancak, çevresel

ve sosyal faktörleri finansal kurumların ve politika yapıcılarının rutin operasyonlarına dahil ediyor. 2020'lerde hem Avrupa'da hem de ötesinde sürdürülebilir finansın bir sonraki dalgasının temel bir unsuru olması bekleniyor.

- Ayana (2019), 'Güneş Enerjili Bir Gelecek İçin Beceriler'.www.ayanapower.com/news.html.
- Bowen, A. (2012), 'Yeşil Büyüme, Yeşil İşler ve İşgücü Piyasaları', Politika Araştırması Makale 5990, Dünya Bankası, Washington, DC.
- Burrow, S. (2017), 'İklim: Mahsur Kalan İşçi Olmadan Adil Bir Geçiş Doğru ve 'Mahsur Kalan Topluluklar Yok', OECD İçgörüler, Mayıs.<http://oecdinsights.org/2017/05/23/iklim-mahsur-isçi-yokluğu-ve-mahsur-topluluk-yokluğu-ile-adil-bir-geçişe-doğru>.
- CDC (2020), 'Temiz ve kapsayıcı büyüme için yatırım: iklim değişikliği stratejisi', Temmuz. https://assets.cdcgroup.com/wp-content/uploads/2020/07/01170324/CDC_İklim_Değişikliği_Stratejisi_yayımları.pdf.
- Chateau, J., Rebolledo C. ve Dellink, R. (2011), 'Çevre Bağlantıları Ekonomik 2050'ye Kadar Temel Projeksiyonlar, OECD Çevre Çalışma Belgeleri No. 41, Paris. [www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=ENV/WKP\(2011\)11&docLanguage=En](http://www.oecd.org/officialdocuments/publicdisplaydocumentpdf/?cote=ENV/WKP(2011)11&docLanguage=En).
- Chateau, J., Bibas, R. ve Lanzi, E. (2018), 'Yeşil Büyüme Politikalarının Etkileri İşgücü Piyasaları ve Ücret Gelir Dağılımı: İklim ve Enerji Politikalarına Genel Bir Denge Uygulaması', OECD Çevre Çalışma Belgeleri, No. 137, Paris.<https://doi.org/10.1787/ea3696f4-en>.
- İklim Değişikliği Komitesi (2019), 'Sera Gazı Emisyonlarının Aşamalı Olarak Azaltılması' 2050'de İngiltere'nin Küresel Isınmaya Katkısının Sonlandırılması'.www.theccc.org.uk/2019/05/02/phase-out-greenhouse-gas-emissions-by-2050-to-end-uk-contribution-to-global-warming.
- Avrupa Komisyonu (2018), 'Avrupa Ekonomisinin Finansmanı: Avrupa Komisyonu'nun Nihai Raporu 'Sürdürülebilir Finans Konusunda Üst Düzey Uzman Grubu'.https://ec.europa.eu/info/publications/180131-sustainable-finance-report_en.
- Avrupa Yatırım Bankası (2019), 'Enerji Kredilendirme Politikası', EIB, Kasım.www.eib.org/en/publications/eib-energy-lending-policy.htm.
- Avrupa Birliği (2018). Komisyonu Destekleyen Derinlemesine Analiz İletişim COM(2018) 773: Herkes İçin Temiz Bir Gezegen – Refah İçinde, Modern, Rekabetçi ve İklim Nötr Bir Ekonomi İçin Avrupa Uzun Vadeli Stratejik Vizyonu'. Brüksel, Kasım. Şurada mevcuttur:https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/docs/pages/com_2018_733_analysis_in_support_en_0.pdf.

- Fankhauser, S., Seheiler, F. ve Stern, N. (2008), 'İklim Değişikliği, Yenilik ve İşler', *İklim Politikası*8(4), 421–429.www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/wp-content/uploads/2014/02/climate-change-innovation-jobs.pdf.
- Federal Çevre, Doğa Koruma ve Nükleer Güvenlik Bakanlığı (2017), 'BMUB Trump'ı Gerçeklerden Kontrol Ediyor', Basın bülteni, 14 Ağustos. www.bmub.bund.de/en/topics/climate-energy/climate/international-climate-policy/parisagreement/fact-check.
- Generali (2018), 'İklim Değişikliği Stratejisi: Teknik Not', Kasım.www.generali.com/bizim-sorumluluklarimiz/cevre-ve-iklime-baglilikimiz.
- Uluslararası Çalışma Örgütü (2015), Adil Geçiş İçin Kılavuzlar Herkes İçin Çevresel Olarak Sürdürülebilir Ekonomiler ve Toplumlara Doğru. Cenevre: ILO. www.ilo.org/global/topics/green-jobs/publications/WCMS_432859/lang-en/index.htm.
- Uluslararası Çalışma Örgütü (2018). 'İşlerle Yeşillendirme: Dünya İstihdamı Sosyal Görünüm, 2018', ILO. Şurada mevcuttur:<https://www.ilo.org/global/research/global-reports/weso/greening-with-jobs/lang-en/index.htm>.
- Uluslararası Yenilenebilir Enerji Birliği (IRENA) (2019), 'Küresel Enerji Dönüşüm: 2050'ye Giden Yol Haritası'.www.irena.org//media/Files/IRENA/Ajans/Yayin/2019/Nisan/IRENA_Küresel_Enerji_Dönüşüm_2019.pdf. Yatırımcı Gündemi (2019), 'İklim Konusunda Hükümetlere Küresel Yatırımcı Beyanı Değiştirmek'.<https://theinvestoragenda.org/wp-content/uploads/2019/09/190916-GISGCC-UNCAS-icin.pdf>.
- Sürdürülebilirlik ve Stratejik Uygulama için Emek Ağı (2016), "'Adil Geçiş" – Bu Tam Olarak Nedir? Dil, Stratejiler ve Projelerin Analizi'.www.labor4sustainability.org/files/Just_Transition_Just_What_Is_It.pdf
- Yeni İklim Ekonomisi (2018), 'Kapsayıcı Büyüme Hikayesinin Kilidini Açmak 21. Yüzyıl', Küresel Ekonomi ve İklim Komisyonu.https://newclimateeconomy.report/2018/wp-content/uploads/sites/6/2018/09/NCE_2018_TAM-RAPOR.pdf.
- OECD (2017), 'Yeşil Büyümenin İstihdam Etkileri: İşler, Büyüme ve Yeşil Politikalar', OECD'nin G7 Çevre Bakanları Raporu.www.oecd.org/environment/Employment-Implications-of-Green-Growth-OECD-Report-G7-Environment-Ministers.pdf.
- O'Kane, L. (2019), 'Papa İklim Krizi Üzerine: Zaman Tükeniyor, Kararlı Eylem Gerekli', *Vatikan Haberleri*, 14 Haziran.www.vaticannews.va/en/pope/news/2019-06/papa-iklim-acil-durumunu-acikladi.html.
- Pettifor, A. (2019), *Yeşil Yeni Düzen Davası*. Londra: Verso.

Sorumlu Yatırım İlkeleri (PRI) (2019), *Küresel Yatırımcı Beyanı*

Hükümetlerin İklim Değişikliği Konusundaki Görüşleri. Londra: Sorumlu Yatırım İlkeleri. <https://theinvestoragenda.org/wp-content/uploads/2019/09/190916-GISGCC-UNCAS-icin.pdf>.

Ramaphosa, C. (2019), Güney Kore Cumhurbaşkanı Cyril Ramaphosa'nın Açıklaması Afrika, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin İklim Zirvesi'ne, 23 Eylül 2019.

www.dirco.gov.za/docs/speeches/2019/cram0923.htm. Robins, N., Brunsting, V.

ve Wood, D. (2018), *İklim Değişikliği ve Adil*

Geçiş: Yatırımcı Eylemi İçin Bir Kılavuz. Londra: Grantham İklim Değişikliği ve Çevre Araştırma Enstitüsü. www.lse.ac.uk/GranthamInstitute/publication/climate-change-and-the-just-transition-a-guide-for-investor-action. Robins, N. ve Rydger, J.

(2019), 'Etkili Bir Geçiş İçin Neden Adil Bir Geçiş Önemlidir?

İklim Eylemi', Kaçınılmaz Politika Tepkisi projesi için tartışma belgesi. Londra: Sorumlu Yatırım İlkeleri. www.unpri.org/download?ac=7092.

Smith, S. (2017), 'Adil Geçiş: OECD İçin Bir Rapor', Adil Geçiş

Merkez, Mayıs. www.oecd.org/environment/cc/g20-climate/collapsecontents/Just-Transition-Centre-raporu-just-transition.pdf.

Stern, N. (2008), 'İklim Değişikliği Konusunda Küresel Bir Anlaşmanın Temel Unsurları', Londra

Ekonomi ve Siyaset Bilimi Fakültesi. <http://eprints.lse.ac.uk/19617/1/>

Küresel Bir Anlaşmanın Son Sürümünün Anahtar Öğeleri%282%29ek_düzenlemelerle_lansman_so

Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi. (2015), 'Kabul Edilmesi

Paris Anlaşması, 21. Taraflar Konferansı, Paris: Birleşmiş Milletler. <https://unfccc.int/resource/docs/2015/cop21/eng/l09r01.pdf>

Wood, D. (2016), 'Yatırımcılar Ekonomik Eşitsizliğe Neden ve Nasıl Tepki Verebilir?',

Tartışma Belgesi, Sorumlu Yatırım İlkeleri ve Sorumlu Yatırım Girişimi, Harvard Kennedy Okulu. <https://iri.hks.harvard.edu/links/why-and-how-might-investors-respond-economic-inequality>.